

Kaisla Pirkkalainen 29.11.2017

LAUANTAITANSSIT

kaisla.pirkkalainen@ltf.fi

Tavoite: Hauskanpito, itseilmaisu, virkistäytyminen, heittäytyminen, tunteen ilmaisu, uudenlaisen toiminnallisen työtavan kokeileminen.

Kohderyhmä: Aikuiset

Kesto: Lauantaitanssit voidaan jakaa 15-45 min eri päivinä pidettyihin tuokioihin.

Tarvittavat välineet: Musiikin soittolaite, laulun sanat kopioituna, tussi, paperi (A3 tai suurempi tai fläppitaulu), miesten hattu, naisen huivi.

Käsikirjoituksessa ohjaajan repliikit on kirjoitettu *kursiivilla*. Kerro tehtävät omin sanoin ja omalla puhekielelläsi.

Lauantaitanssit -sopimus

n. 10 min

Aseta tuolit ison hevosenkengän muotoon ennen kuin ryhmä saapuu. Pyydä heitä mukaan Lauantaitansseihin, joka on yhdessä luotu teatterileikki. Kerro aikataulu. Tehkää Lauantaitanssisopimus.

Tervetuloa Lauantaitansseihin! Lauantaitanssit on meidän yhdessä luotu teatterileikki, jonka sisällön me luomme yhdessä, keksimme Lauantaitansseihin tapahtumia, henkilöitä, kokeilemme miltä tuntuu toimia erilaisissa rooleissa tai valmistaa pieniä kohtauksia. Samalla meillä on tilaisuus pitää hauskaa, unohtaa arkiset murheet hetkeksi, heittäytyä toimintaan mukaan ja antautua mielikuvituksen matkaan. Kaikki tämä tapahtuu tekemällä teatteriharjoituksia.

Lauantaitansseissa ei ole varsinaista näyttämöä, vaan tämä aula muuttuu mielikuvituksen avulla erilaisiksi tiloiksi, joita Lauantaitansseissa tarvitaan. Tässä ei ole erillisiä katsojia tai esittäjiä, vaan me kaikki toimimme sekä näyttelijöinä että katsojina. Lauantaitanssien suunnittelu ja osallistuminen tarvitsee teidän aktiivisuuttanne, toivon, että lähдете mukaan. Viedään yhdessä omalla toiminnalla ja ehdotuksilla Lauantaitansseja eteenpäin.

Nyt me teemme Lauantaitanssi-sopimuksen, jolla täällä tapahtuvalle toiminnalle asetetaan rajat. (Kerro aikatalu) Sopimuksen hienous ja tärkeys piilee siinä, että että kaikissa tilanteissa, joissa minusta tai teistä tuntuu, että toiminta ei suju, jos ei jaksa heittäytyä mukaan tai tulee vaikka huono olo, on jokaisella osallistujalla oikeus keskeyttää toiminta. Kenenkään ei tarvitse tehdä mitään itselle kiusallista tai hämmentävää.

Ehdotan, että sovitaan:

Saa innostua, saa kysyä, saa olla eri mieltä, kunnioitetaan ja arvostetaan omia ja toisten ideoita, saa uskaltaa ja saa heittäytyä. Osallistuminen on vapaaehtoista.

Lauantaitansseissa ei ole yhtä oikeaa vastausta, johon tanssien pitäisi johtaa. Kaikki ehdotukset, jotka sanotaan tosissaan, hyväksytään ja ovat oikein.

Haluaako joku lisätä jotain, voimmeko allekirjoittaa Lauantaitanssi-sopimuksen. Jos voit allekirjoittaa, nosta peukku tai käsi pystyyn, tai virnistä minulle ja vierustoverille. Kiitos! Aloitetaan!

Musiikin kuuntelu

n. 5 min

Käytettävät tekniikat: Musiikin kuuntelu. Opettaja juontajan roolissa.

Ohjaaja jakaa laulun sanat, toivottaa tervetulleksi Lauantaitansseihin.

On lauantai, ja Lauantaitanssien aika. Seuraavan kappaleen meille esittää Olavi Virta. Alkuperäinen nimi tälle on Quien Sera, sen on säveltänyt ja sanoittanut P. B. Ruiz. Suomalaiset sanat on Ulla Strandin. Olavi Virta levytti Keinu kanssani kappaleen vuonna 1954 Jaakko Borgin orkesterin kanssa. Voitte laulaa mukana ja tanssia, jos haluatte.

Rooli seinällä

n. 5 min

Käytettävät tekniikat: Rooli seinällä, ajatusten jäljittäminen.

Tehdään laulun kuuntelijasta rooli, kirjoitetaan paperille henkilön ominaisuuksia, kuten ikä, ammatti, menneisyys, perhesuhteet, nimi jne. Tarkoituksena on

Äskeinen laulu soi Lauantaitansseissa. Keksitään nyt yhdessä yksi roolihenkilö, joka Lauantaitansseissa on. Hänestä tulee päähenkilö, jonka kokemuksia tarkastellaan. Kirjaan hänestä asioita ylös ja piirrän hänet tähän. Mikä hänen ikänsä on? Onko hän mies vai nainen vai kenties joku muu? Onko hän tullut yksin? Jos ei, keiden kanssa hän on tullut? Miltä hän näyttää? Mitä hän ajattelee? Mitä hän illalta odottaa? Kiitos!

Ohjaaja roolissa

n. 5 min

Käytettävät tekniikat: Ohjaaja roolissa

Käytettävät tekniikat: ohjaaja roolissa, kuuma tuoli.

Osallistujat pääsevät haastattelemaan luomaansa henkilöä. Tarkoitus on syventää roolihaikmoa, keventää tunnelmaa, johdatella syvemmälle draaman maailmaan ja luoda edellytykset osallistujien nostamien teemojen käsittelemiseen.

Nyt minä muutun meidän luomaksi roolihenkilöksi. Kun laitan tämän (hatun/huivin) ylleni, tarkoittaa se sitä, että olen roolissa. Istun tähän tuoliin. Mitä haluatte minulta nyt kysyä?

Käytettävät tekniikat: Kollektiivinen rooli, improvisointi, musiikin kuuntelu.

Ohjaaja poimii yhden edellisessä tehtävässä esille nousseen tilanteen ja pyytää osallistujia esittämään roolihenkilöä tässä tilanteessa. Ohjaaja ohjailee tilannetta kysymällä kysymyksiä. Tarkoitus on eläytyä omalla tekemisellä roolihenkilön maailmaan ja syventää roolihahmoa. Soitetaan musiikkia tunnelman tiivistämiseksi.

Nyt te kaikki muututte täksi roolihenkilöksi. Kuvitelkaa hänet Lauantaitansseihin. Minkä kappaleen hän on toivonut soitettavan?

Ohjaajan kysymykset voisivat olla esim. *Mitä kappaletta hän on toivonut? Ohjaaja laittaa kappaleen soittamaan. Miten hän odottaa tanssiseuraa, miten hän on valmistautunut illanviettoon? Miten hän tanssii? Voit tanssia joko askelilla, omassa mielessäsi, tehdä kädellä tanssiliikettä tai pyytää jotakuta tanssimaan kanssasi. Kiitos!*

Käytettävät tekniikat: Still kuvat. Haastattelu.

Tehdään pysähtyneitä kuvia roolihenkilön valokuva-albumista. Tarkoituksena on heittäytyä hetkeen, käyttää mielikuvitusta ja toimia yhdessä muiden osallistujien kanssa.

Roolihahmo jätti valokuvakansion, jota nyt katsellaan. Jakaantukaa 4-6 henkilön ryhmiin ja luokaa yksi valokuva roolihenkilön elämästä. Missä kuva on otettu? Keitä siinä on? Kuvat esitetään pysähtyneinä, liikkumattomana kuvana. Suunnittelulle on aikaa noin 10 minuuttia. Kerron kun teillä on kaksi minuuttia aikaa. Sitten kuvat esitetään toisille. Kiitos!

Kun kuvat on valmiit, ohjaaja kysyy keitä siinä on. Työskentelyä voi jatkaa nk. videotekniikan avulla. Kuvan voi käynnistää. Siitä voi esittää kysymyksiä. Voi ottaa trakasteluun jonkun tietyn henkilön kuvasta, voi laittaa äänet päälle, hidastaa, kelata taaksepäin jolloin siirrytään ajassa taaksepäin tai kelata eteenpäin ja päästään kuvittelemaan ja esittämään mitä tulevaisuudessa tapahtuu.

Käytettävät tekniikat: Äänimaisema. Kertominen.

Jatketaan ryhmissä työskentelyä. Ryhmä valitsee yhden roolihenkilön tapahtuman/asian, josta tehdään äänimaisema. Äänimaisemat kuunnellaan ja ryhmät voi halutessaan kertoa mikä oli tilanne tai asia, jota äänet ilmensivät.

Jatketaan pienryhmissä. Valitkaa yksi tapahtuma/asia roolihenkilön elämään ja kokemuksiin liittyen, josta tehdään äänimaisema. Äänet tehdään omilla kehoilla. Minä näytän esimerkin. Suunnitteluun on aikaa viisi minuuttia, sitten kuunnellaan jokaisen ryhmän äänimaisema. Kiitos!

Äänimaisemat esitetään piirissä/hevoskenkämuodostelmassa niin, että kuuntelijoilla ("yleisöllä") on silmät kiinni kun esittävä ryhmä tekee omaa äänimaisemaansa. Kun maisema on esitetty, voi ryhmä halutessaan kertoa mistä tapahtumasta/asiasta oli kyse.

Keskustelua esiin nousseista asioista. Miltä Lauantaitanssien tekeminen tuntui, mikä oli vaikeaa, oliko helppo heittäytyä mukaan jne. Loppuksi jokainen sanoo yhden sanan, joka kuvaa tunnetta/oloa, miltä tällä hetkellä tuntuu.

Kiitos osallistumisestanne. Miltä tällainen toiminta teistä tuntui? Oliko helppoa heittäytyä mukaan? Mikä oli vaikeaa? Päätetään Lauantaitanssit siihen, että jokainen sanoo yhden asian, joka kuvaa tunnetta tai oloa, mikä tällä hetkellä on. Kiitos kun osallistuitte Lauantaitansseihin!

LAUANTAITANSSIT

Mitä tehdään	Työtap	Tarkoitus
1. Aseta tuolit hevosenkengän muotoon. Tee Lauantaitanssit-sopimus.	Draamasopimus/tilanmäärittely	Tilan määrittely Lauantaitansseja varten. Kutsu Lauantaitansseihin.
2. Kuunnellaan kappale. Lauletaan mukana. Tanssitaan.	Musiikin kuuntelu. Laulu. Improvisointi.	Lauantaitanssien aloitus, tunnelman luominen.
3. Luodaan rooli seinälle.	Rooli seinällä. Ajatusten jäljittäminen.	Draaman syventäminen.
4. Kysytään roolihenkilön elämästä.	Ohjaaja roolissa.	Roolihenkilön ja draaman syventäminen, tunnelman keventäminen, käsiteltävien teemojen kerääminen.
5. Esitetään roolihenkilöä, kuunnellaan toinen kappale.	Kollektiivinen rooli, improvisointi, musiikin kuuntelu.	Eläytyminen. Teemojen ja kokemuksen syventäminen.
6. Jakaannutaan ryhmiin. Luodaan roolihenkilön valokuva-albumiin kuvia.	Still-kuvat. Haastattelu. (videotekniikka)	Hetkeen heittäytyminen, yhdessä toimiminen.
7. Tehdään pienryhmissä äänimaisema roolihenkilön elämäntapahtumasta/ asiasta.	Äänimaisema. Kertominen.	Yhdessä toimiminen, tunnelman lujittaminen.
8. Kysytään palautetta.	Haastattelu. Hetken merkitseminen.	Saada palautetta.

NÄKÖKULMIA DRAAMALLISTEN TUOKIOIDEN SUUNNITTELUUN

Prosessia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon draaman aikana tehtävät spontaanit valinnat. Prosessiin tulee liittää mahdollisuuksia tehdä valintoja ja vaikuttaa. Valinnat kohdistuvat työtapoihin, sisältöön ja rakenteeseen. Tulee siis varautua siihen, että sekä oppilaat että opettaja itse tekevät valintoja prosessin aikana ja työskentelyn suunta määräytyy tämän mukaan. Osallistujien tulisi kokea draama vaikuttavana keinona maailmankuvan ilmaisemiseen ja asenteiden haastamiseen ja muutokseen.

Draamaa suunniteltaessa on muistettava, että suuri osa työtavoista saattaa olla oppilaille uusia ja niitä tulee avata draamatyöskentelyn keskellä. Työtavan esittelyn voi rakentaa tapahtuvaksi kontekstin sisällä, jolloin jännite ei katkea.

Draamallinen toiminta tulisi jakaa mahdollisuuksiin toimia yksin, pienryhmissä ja koko ryhmän kanssa. Rakenteen tulisi yhdistää henkilökohtainen ja ryhmän oppiminen sekä sisällöstä ja teatterin esteettisestä muodosta oppiminen.

Prosessin aikana syntyneitä merkityksiä tulee pohtia eri tasoilla, kuten henkilökohtaisella, sosiaalisella ja yhteiskunnallisella tasolla. Olennaista on päästä pinnallista pohdintaa syvemmälle, tarkastelemaan ryhmän jäsenten oletuksia ja arvoja.

Jonathan Neelands (1990)

OMIEN DRAAMALLISTEN TUOKIOIDEN SUUNNITTELUN VAIHEET

1. Määrittele idea, kysymys, tunne, ajatus, mielikuva, käsite, kertomus, teksti tai teema, jota haluan käsitellä. Mihin kokemukseen haluat osallistujat johdatella?
2. Ideoi aiheen sisältöä, siihen liittyviä mielikuvia sekä työtapoja, jotka sopivat ajatukseen ja vievät sitä eteenpäin. Yritä tunnistaa elämyskohteet- ja alueet, jotka voit rakentaa tarinan sisään.
3. Millaisia tilanteita draamassa pitäisi olla, jotta valittua teemaa voidaan tutkia?
4. Tee ensimmäinen luonnos: mitä asioita ja missä järjestyksessä.
5. Mieti vielä, mihin olosuhteisiin roolit sijoitetaan? Mitä näkökulmia rooleilla on oltava, jotta draamaan kehittyä tarpeeksi vahva jännite? Kuinka etäännytettyjä roolien on oltava arkipäivästä?
5. Tee toinen viimeistellympi luonnos, johon sisällytät eri työtapoja.
7. Ajattele sitten mahdollisia haarautumia ja niiden kehittelyä sekä jatkotyöstämistä.
8. Selkiinnytä vielä tavoitteesi ja se, mihin haluat emämyksen ja mahdollisen oppimisen kohdistuvan.
9. Kokeile ryhmän kanssa ja hienosäädä kokemuksen perusteella.

Kaisla Pirkkalainen, mukaeltu Powell ja Heap (2005) ja Allan Owens (1998) pohjalta